

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Shemot

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

יח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10060

כח ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך
 אלהיך ראות פני כי ביום ראתך פני
 תמות : כט ויאמר משה בן דברת לא אסף
 עוד ראות פניך : פ א ויאמר יהוה
 אל משה עוד נגע אהרן אביא על פרעה
 ועל מצרים אחריו כן ישלח אתכם מזה
 בשלחו בלה גרש וגרש אתכם מזה :
 ב דבר נא באוני העם וישאלו איש
 מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף
 וכלי זהב : ג ויתן יהוה אתהו העם
 בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאל
 בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני
 העם : ד ויאמר משה כה אמר
 יהוה כחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים :
 ה ומת כל בכור בארץ מצרים מבכור
 פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה
 אשר אחר הרחיים וכל בכור בהמה :
 ו והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים
 אשר במהו לא נהיתה וכמהו לא תסף :

יא

רביעי

ה

ולכל

רשי

ארעא

דפרעה ולא אבה לשלהו תהוון : כח ואמר
 ליה פרעה אזיל מעלני אסתמר לך לא
 תוסף למחוי אפי ארי ביומא דתיחוי אפי
 תמות : כט ואמר משה יאות מלילתא
 לא אוסיף עוד למחוי אפק : א ואמר
 למשה עוד מכתש חד אייתי על פרעה
 ועל מצרים בתרין בשלח יתכון מקא
 בשלחותיה גמירא תרבא יתריך יתכון מקא :
 ב מליג קען קדם עמא וישאלון גבר
 מן חבריה ואתתא מן חברתה מנין דכסף
 ומנין דזהב : ג ויהב וינתעמא לרחמיין
 בעיני מצראי אף וברא משה רב לחדא
 בארעא דמצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני
 עמא : ד ואמר משה כדן אמר ויפלות
 ליליא אנא מתגלי בגו מצרים : ה וימות
 כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דפרעה
 דערתיד למתב על כורסי מלכותיה עד
 בוכרא דאמרתא דבתר ריחיא וכל בוכרא
 דבעירא : ו ותהי צוחתא רבתא בכל

כלע"ו : לא נדע מה נעבוד . כמה תכבד העבודה שחל ישראל ויתר מזה שיש בידינו : (כט) כן דברתה . ופה דברת וכמונן דכרת אמת שלא
 אוסיף עוד ראות פניך (ש"ר) : (א) בלה . גמירא כלה כליל מלכס ישלח : (ב) דבר נא . (ברכות טו) אין לא חלל לחון בקסה כבקסה מתוך
 הזכרים על כך שלא יאמר אותו נדיק . אברהם ועבדו וענו אותם קיים בהם ואחריו כן יצאו ברכו גדול לא קיים בהם : (ד) ויאמר משה כה
 אמר ה' . בעמדו לפני פרעה נאמרה לו כבואה וו שהרי משיחא מלפניו לא הוסיף ראות פניו : בחצות הלילה . כהחלק הלילה כחנות
 כחו כעלות בחרות אכס כנוהו כשטו לייסבו על אופניו שאין חנות סס דבר של חזי' . (ברכות ד) ור"ד כמו כחצות הלילה ואחריו שאמר
 משה כחצות דנשמע סמוך לו או לפניו או לאחריו ולא אמר כחצות שחל ישיבו אשטנינו פרעה ויתחורו משה כדלי הוא . אבל הקדוש סרוך
 כוא יודע עתים ורגעיו אמר בחצות (ח) : (ה) עד בכור הישבו . למה לקו השכויים כדי שלא יאמר יראתם תבעה עלבונם
 וקביא פורענות על מצרים : מבכור פרעה עד בכור השפחה . כל הפחותים מככור פרעה וחשוכים מככור השפחה היו בכלל . ולמה לקו בני

באר רחובות דקדוקי רשי

לשיבא דקרא כתיב ויהי (ווערט זיין חשך ויפס אונ' ואל פינסטרין חושך) ולכורות על שני חשכיליה ביום וכלילה היו שלשה חשכות
 גדלעילכד' סלפניזה אבל לדעת האונקלוס דיתרגם כתר דיעדי קבלליליא אה כן יפרש האונקלוס חלת ויחשין לשון לא ימוש והיינו
 ענין הפרש וקאמר קרא סהמיל החושך סמוך לאור היום ולדידיה הולכמו לפרש המקרא כסירוס וכללו בתים בתחלה ויחש חושך ואחר כך
 ישי

צביא למפטריןן : **ב** ואמר ליה פרעה אייל
 מעילתי אינדבר לך לא חוסיף למיתמי סבר אפי למקלא
 קדמי תדא מן מליא קשימא כאלין ארס בייקא דא
 חמי סבר אפי : תקופ רוגי דך ואמסור : תקך גר בני נשא
 אילין דהוו פקעין נפשך למיטב יתה : **ג** ויאמר
 משה יאת מלילתא אגא עד דהוינא יתיב במודן איתאמר
 לי במימר מן קדם : **ד** דוגבויא דבעו למיקטלי גתו
 מניכסרזון והינו חשיכון במיתא ולא מן סוף דהנה עלך
 בתמי הוינא מצלי ומתתא הנת מתכליא מינד וקדון לא
 אוסיף תוב למתמי סבר אפך : **ה** ואמר : למשה
 תוב מקפשי חד אגא מיתי עלוי פרעה ועלוי מצראי
 דקשי עליהון מקלהון ומגמר גרין : פטור יתכוון מקא
 דמפטריןא זמירא יתי ליה מטוד יטרוד יתכוון מקא :

ירושלמי
 ואמר ליה פרעה ויל מעילתי אינדבר דך דלא יתקופ
 רוגי דך למימר תלא מיליא קשימא האילין דאת אמר לי
 בנס צכי הוא פרעה לממרה ולא להני שמע למיך
 אינדבר דלא יתקופ רוגי דך ואמסור יתך בין : דיהון דעמא
 האילין דתקעי ית נפשך למקטול יתך :
 ואמר משה קישטא מלילתא מבשר אגא מן ומנא
 קדמיא עד דאנא יתיב במודן ארס כיתו פל גבויא דהוו
 פקעין ית נפשי למקטור לא מן סוף דתורה לך בתמין
 דהוינא מצלי עלך ומתתא מתכליא בנס מתתא עשירא
 היא לפרעה מן גרך בוכרך ואמר ליה משה יאת גרין
 קישטא מלילתא לא אוסיף עוד למיתמי סבר אפך :

ב מליל גרין במשקעהון דעמא וישילון גבר מן בתמיה מצראי ואמתא מן רתימא מצריתא מאניו דכסף ומאניו
 דדבב : **ג** ויתב : ית עמא דבתמין קדם מצראי אוף גברא משה רב לתדא בארעא דמצרים קדם עברי פרעה
 דקדם עמא : **ד** ואמר משה לפרעה קדנא אמר : ליליא חורן בשעתא דא אגא מהגלי בגו מצראי : ה וימרת
 פל בוכרא בארעא דמצרים מפר בוכרא דפרעה דעמיד דיימיב על כורפא מלכותיה עד בוכרא דאמתא ביצרתא
 דבמצרים דמתייליד לה פד היא טקנא אחורי ריחייא וכל בוכרא דבערא : **ו** ותתי צנוחאא בבתא בקל ארעא
 דמצרים

באר רחובות דקדוקי רשי

ויהי חושן (כאך דעס אונד ווארט אכ טוכן דער חושן ל לה) ויהי חושן (ווארט זין חן פאנגען דער חושן אין ענינים) אכ כן לדודים לאיתכן
 הו"ו של וימש כי דין והחבור להכר ולדבר רישא דקרא אלסיאל דקראו כרס'המקרא סיכארישורישא סיכא : ומה שכתב
 עוד לדעת המדרש אגדה לאן ויתשכו' רצה לומר גם לדעת המדרש יתכן הו"ו דלאו לאפוקי מלשון חושן קאמר רק אדרבה שיהי חושן כל
 דן עכ"ד שיהי כוונתו ולהורות דכיום היה החושן כגמי חשי לילה וכלילה כאלה חשיכות כלליל כד"ה הראשון וימש חושן אליכיה דרס'
 (ח) כבר הודעתין כמה פעמים כאשר תמצא איזו תיבה חסונה כקדמתה עזרבה לכא תמיד או מורה השנו ענין הדבוקות
 כוונת אכרס הויכאלו כתיב אשה של אכרס לפיז גס כאן מדהוי למוכת שלשה וימש כה"ח כסוף וכשתבה ובתיב שלשת ימים
 כתי"ו כסוף על כורתך נורה נמי על ענין הדבוקות חסן לפיז לא יתכן חסור המקרא שלשת ימים (פין דרייא טענ) והוי
 שפיר

רשב"ם

(א) ויאמר ה' אל משה : בעומדו לפני פרעה עוד נבט אחד וגו' ויחרי כן השיב משה לפרעה כה אמר ה' כחנות הלילה וגו' . כלה הכל .
 גברים ונשים טק וייקנה ז' (ב) ואלו . לשם מתנה גמורה כוונתו ויחרי גוים כחלתך : (ד) ויאמר משה לפניו כה
 חו ה' חנות : כחנות זין חנה כוונתו שות חן עשה . כעלות המזבח זין עלה . כלומר כשיגיע זמן ילידת ישראל כשיחזה הילולה אחי
 יולד חסון ונכרם . וכשת עוגת ראוי לכתוב ויהי כחתי הלילה כב"ת והו לפי פשוטו : כי כאמר לתנה לפני חסון של חנות כבורות אז
 ראוי לאמר כחנות כלימור כשיגיע חסון ויחזיק הילולה : (ה) אשר אחת החמים . ולהלן הוא אומר עד ככור השני אשר כבית הכור .
 שני הפסוקים אחד הם כי ככור השני הוא אחד החמים שהיו מנחמים אותם כמה שאמר ויהי טוחן כבית האמורים . (ו) אשר

מכלל יופי

(כט) **בן** דכר אחות דכר כענסי כניס א.חטו כן כנות
 בלחמד דכרות :
יא (א) (כלה) . שם ענין השלמה ופירושו כשישלחם
 בהשלמת כרסו ושלחם שרא' שארא אחד :
(ב) (וישאלו) . עין שאלת חזן אוכל רבר שאררה

החורה כלשונו השואל : (א) (גדול מאד) . ביקר
 וחשיבות : (ד) (כחצורה הלילה) . הכף לאמתה
 הדבר ודעתה ל כי היא כף השיעור שאמרו לפיכך אמר
 נושה כחצורה ולא אמר בחצות שמא יטעו אצטייגיני פרעה
 ויאמרו משה בדאי הוא : (ו) (אשר כפתו לא נהירנה)
 כא 16 זז (1)

ז ולכל בני ישראל לא יחבץ כלב לשנו
 למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה
 יהוה בין מצרים ובין ישראל : ח וידעו
 ד כל עבדיך אלה אלי והשתחווי לי לאמר
 צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי
 כן אצא ויצא מעם פרעה בחרי אף :
 ס ויאמר יהוה אל משה לא
 ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי
 בארץ מצרים : י ומשה ואהרן עשו
 את כל המופתים האלה לפני פרעה ויחזק
 יהוה את לב פרעה ולא שלח את בני
 יב ישראל מארצו : א ויאמר יהוה
 אל משה ואהרן בארץ מצרים לאמר :
 ב החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון
 הוא לכם לחדשי השנה : ג דברו אל כל
 עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה
 יקחו להם איש ששה לבית אבת ששה לבית :
 ד ואם ימצא הבית קהיות משה ולקח
 הוא

הוא

אימקרא תסב הוא ושיבביה דקריב לביתיה במנן נפשטא ובר לפום מיכליה תתמנון

על

רשי

לשפחות שלקחם היו ושת עבדים בהם ושפוחים בלתיים : וכל בבור בהמה . למי שהיו עובדין להם . כשהק"ה נפרע מן האומות נפרע
 מלמיה (מבילה) : (ז) לא יחבץ כלב לשנו . חומר לבי שהיה לזון שמו (ט) לא יסנוכו (הושע"י) לא תיך לבני
 ישראל לא ישתחוו למוטו לא סין (שמואל ב) או תחבץ שנתו (ישעיה מא) למנוח חרון שמו (משלי כא) עתשכות חיון חום חריף
 וסנוך (ש"י) ויד חרונים מצעיר חרובים סוחרם סנוכס : אשר יפלה . יכדיל : (ח) וידו כל עבדיך . חלק כבוד למלכות
 שהרי בסוף יקד פרעה כעניו אליו כלילה . ואמר קומו לאו חתוך עמיו לא חתר לו טפה עתחילה וירדח אליו והשתחוית לו (זבחים קב) :
 אשר ברגליך . הולכים אחר עמך והלכך : ואחרי כן אצא : עם כל העם עתה : ויצא מעם פרעה . כגומר דכריו לא
 חלפניו : בחרי אף . על שחמר לו אל תוסף ראות פני : (ט) למען רבות מופתי : מכת כמרות וקריעת ים סוף ולבית את
 חזרים : (י) ומשה ואהרן עשו וכו' . כשר כתב לנו זאת ככל היופתיים ולא טחם כאן אלא שסביל למיכה לפי שהיה של חזריה :
 (א) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן . שסביל שאתרן עשה וטרח כיופתיים כחמה חלק לו כבוד זה כיוצא ראשונה סבלו עם חמה
 נדבר : בארץ מצרים . (ב) וידעו אתה ואלהי ישראל אתה ואלהי מצרים : וידעו אתה ואלהי ישראל אתה ואלהי מצרים :
 סכיתתו ויהי חלפה גילולים דבור חזון כזה לא כ"ט : (ב) החדש הזה (מבילה אש"ר) הראשו לכתה כחדשה ואומר לו כשהיה יתחדם
 יהיה לך ר"ת : וכן עקרה ואלא עידי פשוטו על חדש כסין אחר לו זה יהיה ראש נסדר מנן קחדים מיהא איד קרוי מנין סלי : הזה .

כתקנה